

Hazırlayan:

Prof. Dr. Kerem Alkin

Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

Yıllıklandırılmış bazda yüzde 18'e yaklaşan enflasyon, TCMB'yi daha sert adımlar atacağına dair açıklamaya zorladı. TCMB'nin açıklaması, temel para politikası faiz oranının yüzde 17.75'den yüzde 19'a yükselmesinin hayli kuvvetli olduğuna işaret ediyor. Bu arada, geçen Ağustos'tan beri, reel kesim güven endeksinden tüketici güven endeksine, makro verilerin önemli bir kısmında Türkiye Ekonomisi'nde soğuma belirtilerinde hızlanma gözleniyor. Tüm bu gelişmeler, Eylül ayının ilk yarısı biterken açıklanması beklenen yeni OVP, 2019 bütçe hedeflerine yönelik beklentiyi yükseltmekte. Geçtiğimiz yıl, yine bu tarihlerde euro-dolar paritesinin 1,16-1,20 dolar bandında mı; yoksa 1,16-1,12 dolar bandında mı hareket edeceği tartışma konusu imiş.

- 3 Eylül'le başlayan hafta, hafta sonundan itibaren açıklanan Ticaret Bakanlığı dış ticaret verileri, İTO enflasyon verileri ve 3 Eylül Pazartesi günü açıklanan TÜİK enflasyon verilerinden başlayarak, ABD'nin Ağustos ayı istihdam verileri dahil, pek çok ülkenin büyüme, istihdam, üretim ve enflasyonla ilgili verilerinin açıklandığı bir hafta olması itibarıyla hayli hareketli geçecek. **Daha geçen haftadan, uluslararası finans kurumları raporlarında, Türkiye'nin Ağustos ayı aylık manşet (TÜFE) enflasyon oranının yüzde 3,25 ve üzerinde geleceği beklentisiyle, dolar-TL kurunda tekrar 6.5 TL'yi aşan bir fiyatlandırma gözlenmişti.** Türkiye'nin ortalama enflasyon tablosunu gösteren TÜİK verilerinden önce, her ayın ilk günü açıklanan **İstanbul Ticaret Odası (İTO) verileri, her zaman olduğu gibi, öncü gösterge olma özelliğini taşımayı sürdürüyor.** Nitekim, İTO Ağustos aylık TÜFE oranı yüzde 2,23 olarak açıklanırken, TÜİK Türkiye aylık manşet enflasyonu da yüzde 2,3 olarak açıklandı. İTO'nun yıllıklandırılmış tüketici (perakende) enflasyonu yüzde 14,99'da kalırken, Türkiye geneli için TÜİK yıllıklandırılmış manşet enflasyonu yüzde 17,90'a ulaştı
- **Bu noktada, geçtiğimiz hafta itibarıyla, TCMB Para Politikası Kurulu'nun, rutin takvim dışı toplanarak, her halükarda, minimum yüzde 19'a yükselecek yıl sonu enflasyon beklentisini dikkate alarak, para politikası temel faiz oranını yüzde 17,75'den yüzde 19'a yükseltebileceği önerimizin gerçekleşmesi anlamlı olabilirdi.** Bununla birlikte, 3 Eylül Pazartesi (bugün), TÜİK enflasyon verileri açıklandıktan sonra, enflasyon değerlendirmesi paylaşan TCMB, verdiği mesajlar itibarıyla, politika faizini arttırma seçeneği de dahil olmak üzere, her türlü sıkılaştırıcı adımı atacağı izlenimi verdi. Piyasa profesyonelleri açıkça TCMB'nin faiz artışı sinyali verdiğini düşünmekte. **Bu noktada, İTO maliyet enflasyonu (TEFE) verisi aylık bazda Ağustos ayında yüzde 3,80, yıllık**

bazda da yüzde 21,47 artsa da, TÜİK'in Ağustos ayı aylık ÜFE artış oranının yüzde 6,6'a, yıllıklandırılmış bazda da 32,13'e yükselmesi, Türkiye genelinde daha ağır bir maliyet enflasyonu sıçraması yaşandığını ve ÜFE ile TÜFE arasında yıllıklandırılmış bazda 14 puanlık bir maliyet enflasyonu farkı oluştuğuna işaret ediyor.

- TCMB'nin açıklamasında "Son dönemde enflasyon görünümüne ilişkin gelişmeler fiyat istikrarı açısından önemli risklere işaret etmektedir. Merkez Bankası fiyat istikrarını desteklemek amacıyla gerekli tepkiyi verecektir. Bu çerçevede, daha önce yapılan iletişimle de uyumlu olmak üzere, son gelişmeler dikkate alınarak Eylül ayı Para Politikası Kurulu toplantısında parasal duruş yeniden şekillendirilecektir. Merkez Bankası fiyat istikrarı temel amacı doğrultusunda elindeki bütün araçları kullanmaya devam edecektir" ifadeleri dikkat çekti.
- Geçtiğimiz Ağustos ayından bu yana, reel kesim güven endeksi ve tüketici güven endeksi boyutunda, ekonomide soğumanın hızlandığına işaret eden veri akışının hızlandığına şahit oluyoruz. 3 Eylül Pazartesi günü açıklanan Bloomberg HT Tüketici Güven Endeksi Ağustos ayında bir önceki ayın nihai endeksine göre yüzde 16,85 gerileyerek 69,34 değerini almıştır. Haziran ayı ile beraber yükselişe geçen endeksin Ağustos ayında tekrar Mayıs ayı seviyelerine gerilediğini izliyoruz. Endeksi oluşturan soruların detayına baktığımızda, tüketicinin hem mevcut durum algısında hem de önümüzdeki döneme ilişkin beklentilerinde gerileme görüyoruz.
- Gerilemenin en önemli nedenleri, Türkiye–ABD ilişkilerinde son dönemde ortaya çıkan sorunlar ve başta döviz kurları olmak üzere finansal piyasalarda yaşanan olumsuz gelişmeler gibi görünüyor. Bu çerçevede, Bloomberg HT Tüketici Beklenti Endeksi'nin Ağustos ayında yüzde 12,03 gerilemeyle 85,94 değerini aldığını görüyoruz. İçinde bulunduğumuz dönemin başta konut ve otomobil olmak üzere alışveriş için uygunluğunu ölçmeye çalışan Bloomberg HT Tüketim Eğilimi Endeksi ise yüzde 18,66 gerilemeyle 46,86 değerini alıyor. Sonuç olarak, veriler iç talepte gerileme sinyali veriyor.
- Bununla birlikte, reel kesim güveni, tüketici güvenine göre daha yavaş ivme kaybına işaret ediyor. Nitekim, 31 Ağustos Cuma günü açıklanan MÜSİAD Satınalma Müdürleri Bileşik Endeksi (SAMEKS), Ağustosta bir önceki aya göre 0,3 puan artarak 51,3'e ulaştı. Buna göre, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SAMEKS Bileşik Endeksi, Ağustos'ta bir önceki aya göre 0,3 puan artarak 51,3 seviyesinde gerçekleşti. Aynı dönemde Hizmet Endeksi 1,9 puan artarak 52,6 puan, Sanayi Endeksi ise 2,8 puan azalarak 49,2 puan oldu. **Böylece mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SAMEKS Bileşik Endeksi, 51,3 puanlık değeri ile Türkiye ekonomisinde reel sektöre yönelik olumlu görünümün Ağustos'ta da devam ettiğini ortaya koymuş gözüküyor.**

- 3 Eylül Pazartesi (bugün) açıklanan İSO ve Markit Economics Ağustos ayı imalat PMI raporuna göre ise, Türkiye imalat sektörü satın alma yöneticileri endeksi (PMI) Ağustos ayında 46.4 seviyesinde gerçekleşti. Sektörde ardı ardına beşinci kez yavaşlamayı işaret eden Türkiye imalat PMI verisi bir önceki ay 49.0 olmuştu; veri önceki yılın aynı döneminde 55.3 seviyesinde gelmişti. Yeni siparişler ise aynı dönemde ardı ardına beşinci kez azalarak bir önceki ay kaydedilen 46.6'dan 44 seviyesine geriledi. **Yorumlar, döviz piyasasındaki gelişmeler Ağustos ayında imalat sektörünü belirgin bir şekilde etkilerken enflasyonist baskılarının artmasına ve talep koşullarının zorlaşmasına yol açtığı yönünde. Diğer taraftan ihracat siparişlerinin üst üste ikinci ay artış göstermesi anketin başlıca pozitif gelişmesi olarak kayda geçmiş gözüküyor.**
- **Tüm bu gelişmeler, Eylül ayının ilk 3 haftası içerisinde açıklanması beklenen, yeni isimlendirilmiş, yeniden yapılandırılmış 3 yıllık OVP ile, 2019 bütçe hedeflerinden alınması gereken mesajların değerini arttırmakta. Bu nedenle, yeni OVP ve 2019 bütçesinin mevcut makro sıkıntıları dengeleyecek net ve etkin adımların atılacağına dair açık mesaj vermesi bekleniyor, isteniyor.**
- Bu haftanın, ABD, AB, Çin anlamında ilk gelen önemli yurtdışı verisi Markit Economics'in Euro Bölgesi'nde imalat PMI verisiydi ve Ağustos ayında 54.6 ile 2016 Kasım'ından bu yana en düşük değerine işaret etti. Endeks, Temmuz ayında 55.1, 2017 yılının Ağustos ayında ise 57.4 değerini almıştı. Bölgede yeni siparişler ise yine Ağustos ayında Temmuz ayındaki 53.2 seviyesinden 53'e inerek 2016 Ağustos'undan beri en düşüğüne indi.